

**T.C.
RİZE VALİLİĞİ
TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ**

**RİZE İLİ
YÖRESEL ÜRÜN TESPİT
RAPORU
(EKİM 2016)**

Rize ilimiz, Ardeşen, Çamlıhemşin, Çayeli, Der pazarı, Fındıklı, Güneysu, Hemşin, İkizdere, İyidere Kalkandere, Pazar. İlçelerinden oluşmaktadır.

İlimizin, güneyinde yer alan dağların sahilden itibaren yükselmeye başlaması ve yüksek dağ eteklerinden doğarak Karadeniz'e akan akarsuların yoğunluğu nedeniyle engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Sarp ve engebeli arazi yapısının ve iklimin de etkisiyle ilin bitki örtüsünü çoğunlukla ormanlar oluşturmaktadır. Rize, yağışlı iklimi ve çok sayıdaki yer altı su kaynakları sayesinde Türkiye'de akarsu yoğunluğu en fazla olan illerden biridir. Rize'de yazları serin, kışları ılıman ve her mevsimi yağışlı bir iklim görülür.

Rize ilimiz, batıda Trabzon, güneyde Erzurum ve Bayburt, doğuda Artvin illeri ile kuzeyde Karadeniz'le çevrilidir. Rize İlinin yüzölçümü 3920 km² dir. Çok engebeli ve dağlık bir arazi yapısına sahip olan Rize'nin kıyı şeridinin uzunluğu 80 km, genişliği ise 20-150 km arasında değişmektedir. Kıyı şeridinde akarsuların taşıdığı alüvyonlarla oluşan düzlükler yer almaktadır. Yüksek kıyılardan oluşan Rize kıyıları genellikle yeşil ile mavinin kesiştiği sade bir görünüme sahiptir. Kıyı şeridinde yer yer falezlere ve taraçalar görülür. Kıyı şeridinin hemen arkasında 150-200 m'yi bulan tepeler yükselir. Bu alandan itibaren Karadeniz'e dökülen akarsulardan dar ve derin vadiler oluşmuştur.

Dik yamaçlardaki "V" profilli bu vadiler, yaklaşık 2000 m yüksekliğe kadar devam eder. 2000 m yükseklikten sonra 3200 m yüksekliğe kadar olan kısımlarda basık sırtlar, dik yamaçlı "U" profilli vadiler yer alır. Bu sahada çok sayıda buz yalağı ve moren set gölleri yer almaktadır. Yüksekliği 3000 metreyi aşan alanlar Rize topraklarının en sarp kısımlarını oluşturmaktadır. Bu alanda Rize'nin en yüksek noktası olan Kaçkar tepesi yer almaktadır.

Rize yöresinde Karadeniz'in ılıman iklimi hüküm sürmektedir. Karadeniz ikliminin özelliği, yazları serin, kışları ılıman ve her mevsim yağışlı olmasıdır. Bunda en büyük etken dağların kıyıya paralel uzanmasıdır. Rize'nin yıllık ortalama sıcaklığı 14 C. dir. Rize'de bu güne kadar kaydedilen en düşük sıcaklık -7C, en yüksek sıcaklık ise 38 C olarak tespit edilmiştir.

İlimizin soğuk ay Ocak ayıdır. En sıcak ay Temmuz ayıdır. Yıllık yağış miktarı 2300 metre küpün üzerinde olan Rize, Türkiye'nin en çok yağış alan ilidir. Rize'de yağış her mevsime dengeli olarak dağılmakta olup kurak mevsimi yoktur. İlde en az yağış ilkbaharda, en çok yağış sonbaharda görülür. Nem oranı her zaman %75'in üzerindedir.

Bölgenin doğal bitki örtüsü, kıyılarda nemlilik ve yağışın fazla olması sebebi ile geniş yapraklı gür ormanlardan oluşur. Türkiye ormanlarının %25'ini barındırır ve sahip olduğu ormanlar bakımından Türkiye'nin en zengin bölgesidir.

Batıda 76 km ile Trabzon'a, güneyde İkizdere ilçesi üzerinden 251 km ile Erzurum'a, doğuda ise 159 km. ile Artvin'e ve 109 km. ile de Sarp Sınır Kapısı'na kara yolu ile bağlantılıdır. Yıl boyu ülkenin her tarafına kolayca ulaşım olanağı mevcuttur. Ayrıca yaz aylarında İstanbul-Samsun-Trabzon bağlantılı feribot seferleri Rize'ye kadar uzanmaktadır. Bağımsız Devletler Topluluğundan gelen turistler için Rize-Batum, Rize-Tiflis arası otobüs seferleri yapılmaktadır.

İlimizin kısıtlı olan ekonomik imkânlarının desteklenmesi durumunda kısa zamanda hak ettiği mesafeleri kat edebilecek olduğuna inandığımız; Çay, kivi, likapa, su ürünleri ve özellikle de Rize bezi (Feretiko) üretiminin desteklenmesi durumunda bölgede önemli ölçüde istihdam sağlayacağına inanılmaktadır.

Çok fazla yağış, yüksek oranda nispi nem, güneş ışığının yetersizliği ve genel olarak dağlık engebeli arazi; Rize'de tarım yapılmasını güçleştirmekte ve bitki çeşitlerini sınırlandırmaktadır.

Bu bölgemiz dünyada başka herhangi bir yerde bulunmayan ve flora örtüsüne sahiptir. 450-500 değişik türdeki kır çiçeği bulunmakta ve bunlardan 80-90 tanesi sadece burada yetişir.

Bölgemizden elde edilen, Çay; ÇAYKUR ve ÖZEL ÇAY FABRİKALARI tarafından, Fındık; FİSKOBİRLİK tarafından, Kivi; RİZE KİVİ BİRLİĞİ tarafından, Bal; yöre halkı tarafından, Helva; ÜÇEL firması tarafından, Likapa; yöre halkı tarafından, Rize Bezi (Feretiko); Kurular Hediyelik Eşya Firması tarafından, Çayeli Ketesi; KARAOĞLU KETE firması tarafından, Çayeli ilçemiz ile özdeşleşen Kuru Fasulye Yemeği; Hüsrev Lokantaları ve Lale Lokantaları tarafından tedarik edilmektedir.

Bölgemizde elde edilen balın birçok hastalığa iyi geldiği bilinmektedir. Bu bölgede sınırlı ölçüde üretim yapılabilmesi; Ülkemiz ve dışarıdan gelen taleplerin karşılanamamasına bağlı olarak, Andon Balı'na, Senoz Balı'na ve Anzerbalı'na piyasa fiyatının çok üzerinde değer kazandırmaktadır. Anzer Balının S.S. ANZER BALLIKÖYÜ TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİ aracılığı ile temin edilmektedir.

Bütün bunların yanında, ilimizin geneline baktığımızda, bölgemiz ile özdeşleşecek yöresel ürün olarak markalaşmış ve markalaşmaya aday yöresel ürünlerimizi ilçelerimize göre şu şekilde tanımlayıp sıralayabiliriz;

RİZE MERKEZ; Çay, Rize Helvası, Kivi, Likapa, Turunçgiller, Kokulu Üzüm, Rize Hurması, Laz Elması, Karayemiş, Mısır, Tütün, Ketan Kenevir, Hamsili Ekmek, Çay Sepeti, Andon Balı, Çeşan, Üç Ayaklı Rize Sepeti (Kufiça), Rize Kuzinesi, Muhlama, Un Helvası, Enişte Lokumu, Hoşmer, Rize Simiti, Lahana Yemeği, Ğaşıl, Kolot Peynir, Nalim, Hamsili Koloti Ekmeği, Dozer Helva, Yün Erişegi, Erişek Yığı ve Rize İskemlesi.

ARDEŞEN; Eğrisap Armudu, Sabun Armudu. Haçaçor Armudu, Laz Elması, Cennet Hurması, Kokulu Üzüm ve Taflan. Sarmaşık İskemlesi.

ÇAMLIHEMŞİN; Minyatür Serender, Tulum, Hemşin Puşisi, Sepet, Foga, Çarık, Rize Bezi (Feretiko), Hemşin Çorabı, Ahşap Kaşık, El Aletleri, Bal, Çamlıhemşin Muhlaması, Süt Böreği, Pelteci ve Çamlıhemşin Peyniri.

DEREPAZARI; Pide (Kıymalı, Peynirli, Kaşarlı)

FINDIKLI; Likapa, Laz elması, Rize Hurması, Eğrisap Armudu, Rize Balı, Kivi, Kokulu Üzüm Pekmezi, Hamsili Ekmek, Mısır Unu, Başlı Peynir, Ğeğ Peyniri, Eritme Peyniri, Rize Peyniri, Keçi Yağı, Rize Tereyağı, Laz Böreği, Fındıklı Baklava, Fırınlanmış Mısır Ekmeği, Termon, Karayemiş, Rize Hurması, Yabanı Hurma, Fındıklı Küme, Cevizli Küme, Karalahana Sarması, Lahana Ezmesi, Pirinçli Lahana ve Lahana Tavası.

GÜNEYSU; Bakır İşleme Ürünleri (Tabaklar, Güğümler, Kahve Takımları) ve Bakır Ahşap Rize Sanat Ürünleri.

ÇAYELİ; Çay, Çay Sepeti, Çaçay Sepeti, Kufiça, Lenger (Büyük Bakır Kap), Senoz Balı, Çiriğta, Çayeli Ketesi, Çayeli Simiti, Papa, Çayeli Kuru Fasulye Yemeği, Rize Kilimleri, Cam Süsleme, Rize Sepetleri, Çayeli Çay Orağı, Nacak, Tahra, Kara Kovan ve Feretiko.

İYİDERE; Rize Pileki Taşı, Feretiko, Kokulu Üzüm Pekmezi ve Elma Sirkesi.

PAZAR; Rize Hurması, Rize Elması, Pazar Tütünü, Karayemiş, Kokulu Üzüm (Pekmez, Marmelat, Şıra), Pazar Simidi, Demir Elması, Atina Balı, Mavi Yemiş, Eğrisap Armudu, Haçaçor Armudu, Bülep Sarısı Armudu, Satsuma Mandalina, Koloti Peyniri, Rize Tereyağı ve Çay Toplama Makası.

HEMŞİN; Hemşin Çorabı, Hemşin Şifonu, Hemşin Bastonu, Hemşin Kıl Çorabı, Kara Kovan, Koleti Peyniri, Hemşin Peyniri ve Hemşin Muhlaması.

İKİZDERE; Rize Muhlaması, Koleti Peyniri, Pepeçura, Rize Tereyağı, Rize Mincisi ve Anzer Balı.

KALKANDERE; Gümrük ve Ticaret Bakanlığının 06.08.2016 tarih ve 29793 sayılı “Yöresel Ürün Tespiti” konusunda; *Yöresel ürün babında kayda değer ürünleri bulunmadığı beyan edilmiştir.*

